

รูปแบบการพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2*

A STRATEGIC DEVELOPMENT MODEL FOR 21ST CENTURY LEARNING
MANAGEMENT OF SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF SURAT THANI PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA 2

ณัฐยานันท์ ทวี*, ชุศักดิ์ เอกเพชร, วีระยุทธ ชาทะกาญจน์

Natthayan Thawee*, Chusak Ekpetch, Werayut Chatakan

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Faculty of Education, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Nakhon Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author E-mail: natthaya251821@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 2) พัฒนารูปแบบ และ 3) ตรวจสอบรูปแบบ เป็นการวิจัยและพัฒนา มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร และครู จำนวน 285 คน เครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น .98 ขั้นที่ 2 พัฒนารูปแบบ กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน เครื่องมือ ได้แก่ แบบบันทึกการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และขั้นที่ 3 ตรวจสอบรูปแบบ กลุ่มเป้าหมาย คือศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร และครู จำนวน 9 คน เครื่องมือ ได้แก่ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบประเมินความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบัน และความต้องการจัดการ พบว่า สภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก และความต้องการ อยู่ในระดับมากที่สุด 2) การพัฒนารูปแบบ พบว่า รูปแบบ มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการพัฒนากลยุทธ์ ประกอบด้วย การวิเคราะห์สถานการณ์ การกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจ การตั้งเป้าหมาย การพัฒนาทางเลือกเชิงกลยุทธ์ การเลือกกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ การติดตามและประเมินผล การขยายผลและการสร้างความยั่งยืน การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครู ประกอบด้วย การบูรณาการเทคโนโลยี การส่งเสริมการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา การเรียนรู้ที่เน้นทักษะชีวิตและการทำงาน การเรียนรู้ที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้ตลอดชีวิต การบูรณาการทักษะทางสังคมและอารมณ์ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน และปัจจัยความสำเร็จ และ 3) ผลการตรวจสอบรูปแบบ พบว่า รูปแบบการพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา มีความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ ทุกองค์ประกอบ

คำสำคัญ: รูปแบบ, การพัฒนากลยุทธ์, การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21, สถานศึกษา, สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

Abstract

The objectives of this research were: 1) To study the current conditions and needs of 21st century learning management, 2) To develop a model, and 3) To validate the model. This research employed a research and development (R&D) design consisting of three phases. Phase 1 involved studying the current conditions and needs with a sample of 285 school administrators and teachers, using a questionnaire with a reliability of .98. Phase 2 focused on developing the model with nine experts, using expert-based seminar records as the research instrument. Phase 3 examined the model with nine educational supervisors, administrators, and teachers through focus group discussion records and evaluation forms on usefulness and feasibility. Data were analyzed using mean, standard deviation, and content analysis. The findings revealed that: 1) The current conditions were at a high level, while the needs were at the highest level; 2) The developed model comprised five components: principles, objectives, the strategic development process (including situation analysis, vision and mission formulation, goal setting, strategic alternatives, strategy selection, implementation, monitoring and evaluation, and sustainability and scaling-up), 21st century learning management practices for teachers (including technology integration, promotion of critical thinking and problem-solving, life and career skills learning, learner-centered approaches, lifelong learning, integration of social and emotional skills, and parental and community involvement), and success factors; and 3) The validation results indicated that the model for developing learning management strategies in the 21st century for schools was feasible and beneficial in all components.

Keywords: Model, Strategy Development, 21st Century Learning Management, Educational Institution, Surat Thani Primary Educational Service Area Office 2

บทนำ

แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566 - 2570) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดกลยุทธ์ที่ 3 ยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์ เพื่อให้เด็กปฐมวัยใน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีพัฒนาการสมวัย ผู้เรียนทุกช่วงวัยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความรักในสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นพลเมืองที่รู้สิทธิและหน้าที่อย่างมีความรับผิดชอบ ผู้เรียนทุกช่วงวัยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ตามมาตรฐานสอดคล้องกับศักยภาพ ให้เป็นผู้มีสมรรถนะและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ทันทต่อการ

เปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีมีสมรรถนะ ความรู้ ความเชี่ยวชาญ จรรยาบรรณและมาตรฐานวิชาชีพ รวมทั้งจิตวิญญาณ ความเป็นครู สถานศึกษาจัดการศึกษาเพื่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสถานศึกษา สามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และมีระบบการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน (Assessment for Learning) ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ยืดหยุ่นตอบสนองต่อความถนัดและความสนใจของผู้เรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เป็นรายบุคคล (Personalized Learning) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

ในการพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและทฤษฎีด้านการจัดการเรียนรู้ เชิงสร้างสรรค์ (Constructivism) และการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของ Trilling, B. & Fadel, C. มาเป็น กรอบแนวทางในการแก้ปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนี้ ยังอิงทฤษฎีการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้น การพัฒนาทักษะ 3R x 8C อันประกอบด้วย การอ่าน เขียน คำนวณ ควบคู่ไปกับทักษะการคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน และการใช้เทคโนโลยี (Trilling, B. & Fadel, C., 2009) อีกทั้งยังพิจารณางานวิจัยในประเทศ ที่กล่าวถึงความจำเป็นของการพัฒนาครูและสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน เช่น งานของ สุวัฒน์พงษ์ ร่มศรี ที่ชี้ให้เห็นว่าการศึกษากับการพัฒนาที่ยั่งยืนต้องอาศัยกลยุทธ์ใหม่ในการจัดการเรียนรู้ (สุวัฒน์พงษ์ ร่มศรี, 2566) รวมทั้งรายงานการศึกษาไทยโดย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ที่เน้นการบูรณาการเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา การศึกษาเอกสารและงานวิจัยเหล่านี้จึงช่วยกำหนดขอบเขตเนื้อหาและแนวทาง ที่ชัดเจนในการออกแบบกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาในพื้นที่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2567)

สภาพปัญหาของกลุ่มประชากรที่ศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า ผู้เรียนยังขาดทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร การใช้ เทคโนโลยีดิจิทัล และการทำงานเป็นทีม ส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้โดยรวมของนักเรียนในพื้นที่ ผลการทดสอบ ทางการศึกษาในระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในช่วง 3 - 5 ปีที่ผ่านมา พบว่า คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนในเขตพื้นที่ ต่ำกว่าระดับประเทศ โดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ สะท้อนถึงการขาดทักษะการคิด ขั้นสูงและการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ในส่วนของครูผู้สอนยังคงเน้นการสอนแบบบรรยายและการท่องจำ มากกว่า การใช้กระบวนการเรียนรู้เชิงรุกหรือการบูรณาการนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียน รายงานการประเมิน คุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ. 2565) ชี้ว่า ครูส่วนใหญ่ ยังมีข้อจำกัดในการใช้สื่อดิจิทัลและนวัตกรรมการสอน และในระดับสถานศึกษาเองยังขาดกลยุทธ์ที่ชัดเจนในการ พัฒนาผู้เรียน โดยข้อมูลของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ระบุว่า กว่าร้อยละ 60 ของโรงเรียนยังไม่มีแผนกลยุทธ์ที่เป็นระบบเพื่อขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2, 2565)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษารูปแบบการพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ใน ศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 มีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีและสังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นักเรียนจำเป็นต้องมีทักษะที่สามารถ ตอบโจทย์ความท้าทายในอนาคต เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกับผู้อื่น การพัฒนา กลยุทธ์การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงช่วยให้นักเรียนสามารถปรับตัวและเตรียมพร้อมสำหรับโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง

อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ ยังเป็นการพัฒนาอาจารย์ให้มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและวิธีการสอนที่หลากหลาย เพื่อให้การเรียนการสอนมีความน่าสนใจและเข้าถึงนักเรียนทุกกลุ่ม การส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ร่วมกัน และการปรับใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียนจะช่วยให้โรงเรียนสามารถผลิตนักเรียนที่มีคุณภาพ และพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายต่าง ๆ ในโลกแห่งการทำงานและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ รูปแบบการพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาสถานศึกษาที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อนำไปปรับใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2
3. เพื่อตรวจสอบและยืนยันรูปแบบการพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย ใช้วิธีดำเนินการวิจัยในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R & D) แบ่งออกเป็น 3 ระยะ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2567 มีโรงเรียน จำนวน 179 โรงเรียน เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 179 คน และข้าราชการครู จำนวน 1,622 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 1,801 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2566 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางการสุ่มตัวอย่างของ บัญชฌม ศรีสะอาด กำหนดค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 317 คน เป็นผู้บริหาร จำนวน 32 คน ครู จำนวน 285 คน กำหนดสัดส่วนจากขนาดของโรงเรียน แล้วดำเนินการสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลาก (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

เครื่องมือการสร้างและหาคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และความต้องการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา
2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสารต่าง ๆ ตลอดจนหลักเกณฑ์วิธีการสร้างแบบสอบถาม เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
3. นำผลการสังเคราะห์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษามาร่างเป็นแบบสอบถาม
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อหาค่าความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถาม โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 พร้อมกับตรวจสอบความถูกต้อง
5. นำเครื่องมือที่ได้แก้ไข ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และตรวจสอบข้อคำถามในด้าน แล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา ตามวิธีของครอนบัค บุญชม ศรีสะอาด ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามควรมีความเชื่อมั่น 0.70 ขึ้นไป ในการทดลองครั้งนี้ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .982 (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)
6. จัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง
2. นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มเป้าหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูลทางไปรษณีย์ และส่งด้วยตัวเอง
3. เก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามคืนทางไปรษณีย์ ได้รับแบบสอบถามที่ได้รับคืน จำนวน 285 ฉบับ และอัตราการตอบกลับ (Response Rate) 100% และทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และความต้องการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 9 คน ประกอบไปด้วย นักวิชาการหรืออาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 2 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน และศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน

เครื่องมือการสร้างและหาคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้เป็นประเด็นการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ของร่างรูปแบบการพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 และแบบบันทึกการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) มีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. วิเคราะห์ สังเคราะห์ องค์ประกอบของร่างรูปแบบการพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2
2. กำหนดประเด็นการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เกี่ยวกับการยืนยันร่างรูปแบบการพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2
3. นำประเด็นการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เกี่ยวกับการยืนยันร่างรูปแบบการพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อให้ข้อเสนอแนะและปรับปรุงแก้ไข
4. ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในเรื่อง ประเด็นการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) แล้วจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ
2. ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และการสนทนากลุ่ม ตามเวลาที่นัดหมาย

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

วิเคราะห์การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบร่างรูปแบบการพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ระยะที่ 3 การตรวจสอบรูปแบบการพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ จำนวน 3 คน ผู้บริหาร จำนวน 3 คน และครู จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

เครื่องมือการสร้างและหาคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบตรวจสอบความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ ของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ ของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบ
2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบตรวจสอบความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ ของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบ
3. สร้างแบบตรวจสอบความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ ของรูปแบบ และคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2
4. นำแบบตรวจสอบที่สร้างขึ้นนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อหาความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถาม โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 พร้อมกับตรวจสอบความถูกต้อง
5. แก้ไขและปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และจัดทำเป็นแบบตรวจสอบความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ ของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสนทนากลุ่ม
2. ดำเนินการสนทนากลุ่ม ตามเวลาที่นัดหมาย

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

วิเคราะห์การสนทนากลุ่มตรวจสอบรูปแบบการพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการประเมินความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ ของรูปแบบและคู่มือการใช้สภาพปัจจุบัน และความต้องการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยหาค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 มีผลการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า 1) สภาพปัจจุบัน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับ คือ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการเรียนรู้ที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และด้านการบูรณาการเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ตามลำดับ และ 2) ความต้องการพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับ คือ ด้านการเรียนรู้ที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีค่าเฉลี่ยสูง

ที่สุด รองลงมา คือ ด้านการเรียนรู้ที่เน้นทักษะชีวิตและการทำงาน และด้านการส่งเสริมการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ตามลำดับ

2. ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า รูปแบบมี 5 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 หลักการ ประกอบด้วย 1) การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 2) การใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน 3) การบูรณาการองค์ความรู้ 4) การพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 และ 5) การมีส่วนร่วม

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ ประกอบด้วย 1) เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ 2) เพื่อส่งเสริมให้ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่หลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน และ 3) เพื่อเสริมสร้างบทบาทของครูในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการพัฒนากลยุทธ์ ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์สถานการณ์ 2) การกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจ 3) การตั้งเป้าหมาย 4) การพัฒนาทางเลือกเชิงกลยุทธ์ 5) การเลือกกลยุทธ์ 6) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ 7) การติดตามและประเมินผล และ 8) การขยายผลและการสร้างความยั่งยืน

องค์ประกอบที่ 4 การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครู ประกอบด้วย 1) การบูรณาการเทคโนโลยี 2) การส่งเสริมการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา 3) การเรียนรู้ที่เน้นทักษะชีวิตและการทำงาน 4) การเรียนรู้ที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 5) การเรียนรู้ตลอดชีวิต 6) การบูรณาการทักษะทางสังคมและอารมณ์ และ 7) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน

องค์ประกอบที่ 5 ปัจจัยความสำเร็จ ประกอบด้วย 1) ผู้บริหาร 2) ครู และ 3) ทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ และผลลัพธ์ในการพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 1) ครูมีทัศนคติเชิงบวกต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา 2) ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 3) ครูมีสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ 4) ครูสามารถออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะผู้เรียน 5) ครูมีทักษะการวัดและประเมินผลตามสมรรถนะ และ 6) ครูมีสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้

3. ผลการตรวจสอบและยืนยันรูปแบบการพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า 1) รูปแบบการพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ควรปรับปรุงในหลายองค์ประกอบ โดยในด้านหลักการเสนอให้ เพิ่มการมีส่วนร่วม ของทุกภาคส่วนอย่างชัดเจน ส่วนวัตถุประสงค์ควร เขียนให้ครอบคลุมเนื้อหา และสะท้อนเป้าหมายการพัฒนาครูอย่างแท้จริง สำหรับกระบวนการพัฒนากลยุทธ์ควรระบุขั้นตอนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และ 2) คู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 มีความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ ทั้งนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาครูและสถานศึกษาให้สามารถจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และบูรณาการเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม คู่มือนี้ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก เช่น

หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการ และแนวทางการจัดการเรียนรู้ พร้อมกิจกรรมที่หลากหลายให้สถานศึกษาเลือกใช้ตามบริบท

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 อภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน และความต้องการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยรวม พบว่า 1) สภาพปัจจุบัน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ความต้องการ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องจาก สถานศึกษาในพื้นที่มีการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่เข้มแข็งของท้องถิ่น ทำให้การสนับสนุนด้านทรัพยากร กิจกรรม และการดูแลผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันครูผู้สอนส่วนใหญ่มีการปรับการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีบทบาทมากขึ้น จึงส่งผลให้ด้านการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เพชรา บุคสีทา ที่กล่าวว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสมรรถนะวิชาชีพเพื่อพัฒนาทักษะแห่งอนาคต ยึดกรอบระบบสนับสนุนการเรียนรู้ที่ครอบคลุมทั้งมาตรฐานการเรียนรู้ การประเมินทักษะ หลักสูตรและการสอน การพัฒนาทางวิชาชีพ และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ โดยมาตรฐานการเรียนรู้มุ่งให้ผู้เรียนใช้ข้อมูลจากชุมชน บูรณาการเนื้อหา และพัฒนาทักษะการสืบค้นเชิงลึก การประเมินเน้นสมดุลทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณ พร้อมใช้เทคโนโลยีและแฟ้มสะสมงานอย่างมีมาตรฐาน หลักสูตร และการสอนส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสหวิทยาการ การแก้ปัญหา และการใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ การพัฒนาครูเน้นฝึกฝนทักษะบูรณาการ วิเคราะห์ผู้เรียน และแบ่งปันความรู้ในชุมชนวิชาชีพ ขณะที่สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ต้องเกื้อหนุนทั้งทางกายภาพและสังคม เพื่อสร้างโอกาสให้ผู้เรียนเข้าถึงสื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้อย่างทั่วถึง (เพชรา บุคสีทา, 2566) สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณภา เอรารวรรณ์ ได้ศึกษา การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาทั้งในภาพรวมรายด้านและทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากด้านทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ด้านความรู้ในวิชาหลักและเนื้อหาประเด็นที่สำคัญด้านทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และด้านทักษะชีวิตและการทำงานตามลำดับ (วรณภา เอรารวรรณ์, 2561) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Erin, E. ได้ศึกษา การพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในแบบอย่างที่เลือกรวมโรงเรียนมัธยม STEM ที่พบว่า ความจำเป็นที่จะต้องเสริมทักษะให้กับนักเรียนที่ไม่เป็นที่รู้จักหรือศตวรรษที่ 21 เพื่อเตรียมความพร้อมให้พวกเขาสำหรับตลาดงานที่เต็มไปด้วย STEM เมื่อโรงเรียน STEM ถูกสร้างขึ้นเพื่อตอบสนองต่อการเรียกร้องให้ดำเนินการนี้จำเป็นต้องมีการวิจัยเพื่อทำความเข้าใจว่าโรงเรียนของ STEM ที่เป็นแบบอย่างประสบความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมาย การเรียนรู้ด้วยวิธีการแปลงแบบผสมผสานนี้วิเคราะห์ตัวอย่างการทำงานของนักเรียนและแผนการสอนของครูจากโรงเรียนมัธยม STEM เพื่อให้เข้าใจได้ดียิ่งขึ้นว่าครูระดับใดในโรงเรียนเหล่านี้มีส่วนร่วมและพัฒนาทักษะนักเรียนศตวรรษที่ 21 (Erin, E., 2019)

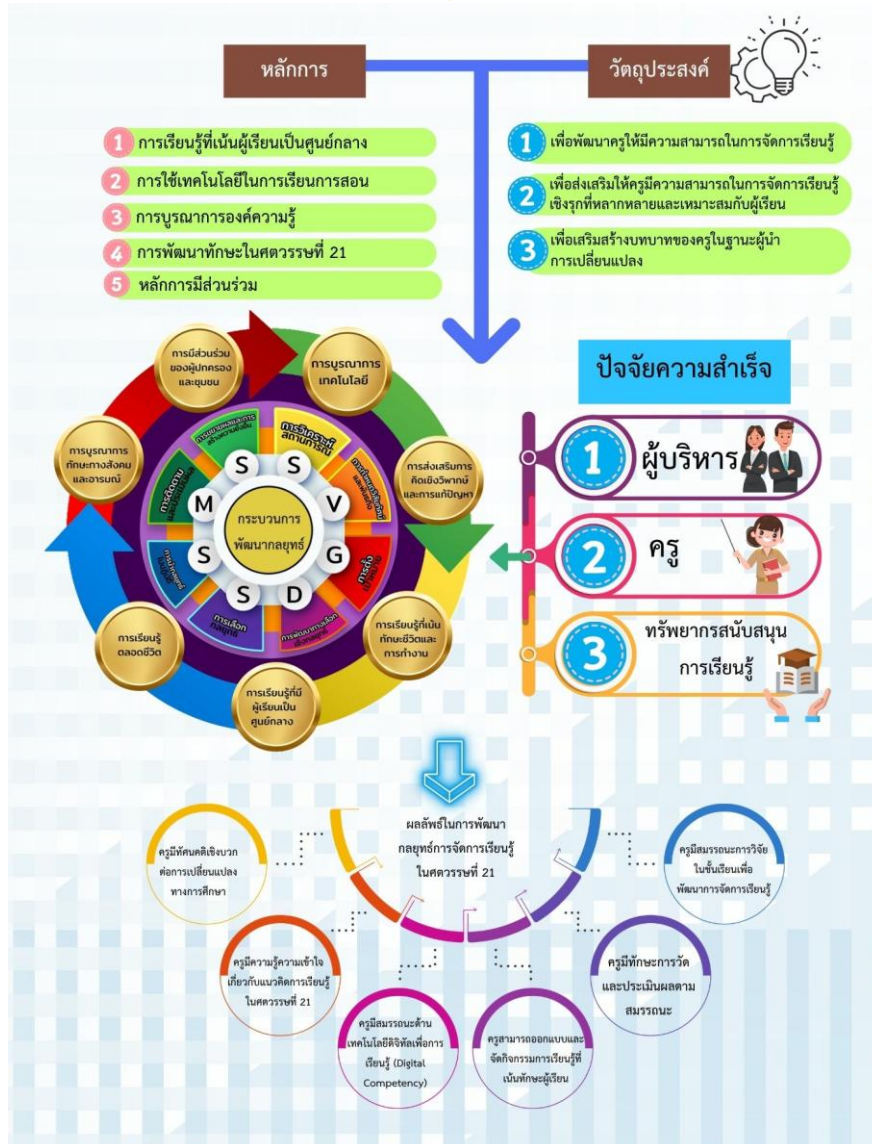
2. ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า รูปแบบ มีทั้งสิ้น 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครู 5 ปัจจัยความสำเร็จ ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องจาก จากสถานศึกษามีความตระหนักต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี จึงต้องออกแบบหลักสูตรที่ครอบคลุมทั้งด้านหลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และปัจจัยความสำเร็จ การกำหนดหลักการที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การใช้เทคโนโลยี การบูรณาการองค์ความรู้ และการมีส่วนร่วม แสดงให้เห็นว่ามีการยึดแนวคิดการศึกษาเชิงรุกและสอดคล้องกับแนวโน้มโลก การระบุวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน เช่น การพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้และเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง อาจมาจากความจำเป็นในการยกระดับสมรรถนะครูเพื่อตอบสนองต่อผู้เรียนยุคใหม่ ส่วนกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่มีขั้นตอนครบถ้วน ตั้งแต่วิเคราะห์สถานการณ์จนถึงการขยายผลและสร้างความยั่งยืน สะท้อนถึงความตั้งใจในการสร้างระบบพัฒนาที่ต่อเนื่องและวัดผลได้ การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ครอบคลุมทั้งเทคโนโลยี การคิดเชิงวิพากษ์ ทักษะชีวิต การเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นิรดา เวชญาลักษณ์ ได้ศึกษา องค์ประกอบของรูปแบบการสอน จากการศึกษารูปแบบการสอนโดยทั่วไปมีองค์ประกอบร่วมที่สำคัญ ได้แก่ หลักการของรูปแบบการสอน จุดประสงค์ของรูปแบบการสอน กระบวนการจัดการเรียนการสอน (นิรดา เวชญาลักษณ์, 2564) สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกาแซ เตือดขุนทด ได้ศึกษา รูปแบบการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้สำหรับครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน ฉะเชิงเทราปัญญานุกูล จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่พบว่า รูปแบบ ประกอบด้วย 5 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 หลักการและ วัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 เนื้อหาของรูปแบบ ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 สื่อการสอนและเทคโนโลยี และ หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนา ส่วนที่ 4 การประเมินผล และส่วนที่ 5 ปัจจัยความสำเร็จ (เกาแซ เตือดขุนทด, 2564) และสอดคล้องกับ Joyce, B. & Weil, M. ได้เสนอ องค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย การมีทฤษฎี ทดสอบ และตรวจสอบคุณภาพในเชิงการใช้ในสถานการณ์จริง การออกแบบให้ใช้ได้อย่างกว้าง หรือเพื่อวัตถุประสงค์ เฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ และมีจุดมุ่งหมายหลักที่ถือเป็นตัวตั้งในการพิจารณาเลือก รูปแบบการสอนไปใช้ (Joyce, B. & Weil, M., 2004)

3. ผลการตรวจสอบและยืนยันรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 มีความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากรูปแบบดังกล่าวถูกพัฒนาโดยผ่านกระบวนการวิเคราะห์และตรวจสอบอย่างเป็นระบบ จึงสามารถตอบสนองต่อความต้องการของครู และสถานศึกษาได้จริง เนื้อหาในคู่มือครอบคลุมทั้งหลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการ และแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาในพื้นที่การออกแบบให้เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ใช้การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการบูรณาการเทคโนโลยี แสดงถึงความเข้าใจในทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่ผู้เรียนจำเป็นต้องมี กิจกรรมที่นำเสนอมีความหลากหลายและยืดหยุ่น ทำให้ครูสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นันท์รัตน์ เจริญกุล ได้สรุปว่า กลยุทธ์ คือ แผน แนวทาง ซึ่งรวมถึงวิธี

การดำเนินงานที่เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก เพื่อให้องค์การสามารถอยู่รอดท่ามกลางสภาวะการแข่งขันและทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด และสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมายที่วางไว้ (นันทรัตน์ เจริญกุล, 2564) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สฤณี วิวาสุข ได้ศึกษา กลยุทธ์การบริหารการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พบว่า กลยุทธ์การบริหารการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์หลัก 19 กลยุทธ์รอง 71 โครงการ/กิจกรรม ซึ่งมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด (สฤณี วิวาสุข, 2565) และสอดคล้องกับ Gosper, M. J. J. et al. ได้ศึกษา โมเดลหลักสูตรสำหรับศตวรรษที่ 21 ที่พบว่า การเปลี่ยนแปลงรูปแบบของนักเรียนและความพร้อมที่เพิ่มขึ้นของเทคโนโลยีการเรียนรู้หลักและแบบพิเศษ นั้นกำลังขยายรูปแบบการเรียนการสอนแบบตัวต่อตัวแบบดั้งเดิมในระดับอุดมศึกษา สถาบันที่กำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบซึ่งกำลังมีอยู่และโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพและถามคำถามเกี่ยวกับวิธีการสอนแบบดั้งเดิมผ่านการบรรยายและแบบฝึกหัด และด้วยการตรวจสอบการสอนและความรับผิดชอบของครูที่เพิ่มมากขึ้น (Gosper, M. J. J. et al., 2013)

องค์ความรู้ใหม่

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 มีทั้งสิ้น 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 หลักการ ประกอบด้วย 1) การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 2) การใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน 3) การบูรณาการองค์ความรู้ 4) การพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 และ 5) การมีส่วนร่วม องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ ประกอบด้วย 1) เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ 2) เพื่อส่งเสริมให้ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่หลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน และ 3) เพื่อเสริมสร้างบทบาทของครูในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลง องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์สถานการณ์ 2) การกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจ 3) การตั้งเป้าหมาย 4) การพัฒนาทางเลือกเชิงกลยุทธ์ 5) การเลือกกลยุทธ์ 6) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ 7) การติดตามและประเมินผล และ 8) การขยายผลและการสร้างความยั่งยืน องค์ประกอบที่ 4 การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครู ประกอบด้วย 1) การบูรณาการเทคโนโลยี 2) การส่งเสริมการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา 3) การเรียนรู้ที่เน้นทักษะชีวิตและการทำงาน 4) การเรียนรู้ที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 5) การเรียนรู้ตลอดชีวิต 6) การบูรณาการทักษะทางสังคมและอารมณ์ และ 7) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน องค์ประกอบที่ 5 ปัจจัยความสำเร็จ ประกอบด้วย 1) ผู้บริหาร 2) ครู และ 3) ทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ ผลลัพธ์ในการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 1) ครูมีทัศนคติเชิงบวกต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา 2) ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 3) ครูมีสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ 4) ครูสามารถออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะผู้เรียน 5) ครูมีทักษะการวัดและประเมินผลตามสมรรถนะ และ 6) ครูมีสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบการพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 (SVGDSSMS Model)

สรุปและข้อเสนอแนะ

รูปแบบการพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 สรุปได้ ดังนี้ 1) ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า สภาพปัจจุบัน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ คือ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการเรียนรู้ที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และด้านการบูรณาการเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ตามลำดับ และ 2) ผลการพัฒนาแบบการพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า รูปแบบ มีทั้งสิ้น 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ ประกอบด้วย 1.1) การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 1.2) การใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน 1.3) การบูรณาการองค์ความรู้ 1.4) การพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21

และ 1.5) การมีส่วนร่วม 2) วัตถุประสงค์ ประกอบด้วย 2.1) เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ 2.2) เพื่อส่งเสริมให้ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่หลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน และ 2.3) เพื่อเสริมสร้างบทบาทของครูในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 3) กระบวนการพัฒนากลยุทธ์ ประกอบด้วย 3.1) การวิเคราะห์สถานการณ์ 3.2) การกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจ 3.3) การตั้งเป้าหมาย 3.4) การพัฒนาทางเลือกเชิงกลยุทธ์ 3.5) การเลือกกลยุทธ์ 3.6) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ 3.7) การติดตามและประเมินผล 3.8) การขยายผลและการสร้างความยั่งยืน 4) การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครู ประกอบด้วย 4.1) การบูรณาการเทคโนโลยี 4.2) การส่งเสริมการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา 4.3) การเรียนรู้ที่เน้นทักษะชีวิตและการทำงาน 4.4) การเรียนรู้ที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 4.5) การเรียนรู้ตลอดชีวิต 4.6) การบูรณาการทักษะทางสังคมและอารมณ์ 4.7) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน และ 5) ปัจจัยความสำเร็จ ประกอบด้วย 5.1) ผู้บริหาร 5.2) ครู และ 5.3) ทักษะการสนับสนุนการเรียนรู้ ผลลัพธ์ในการพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 1) ครูมีทัศนคติเชิงบวกต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา 2) ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 3) ครูมีสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ 4) ครูสามารถออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะผู้เรียน 5) ครูมีทักษะการวัดและประเมินผลตามสมรรถนะ 6) ครูมีสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ผลการตรวจสอบและยืนยันรูปแบบการพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบ มีความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ ทุกองค์ประกอบ ข้อเสนอแนะ 1) ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 1.1) การเรียนรู้ที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง พบว่า สถานศึกษามีการจัดหาเทคโนโลยีและสื่อการเรียนรู้ที่สนับสนุนการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีความต้องการจำเป็นสูงสุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ควรกำหนดนโยบายและแผนสนับสนุนการจัดหาเทคโนโลยีและสื่อการเรียนรู้ให้เพียงพอและเหมาะสมกับการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ควรพัฒนาศักยภาพครูในการใช้เทคโนโลยีเพื่อออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างสร้างสรรค์ และควรติดตามประเมินผลการใช้เทคโนโลยีในสถานศึกษา เพื่อนำมาปรับปรุงกลยุทธ์อย่างต่อเนื่อง 1.2) การบูรณาการเทคโนโลยี พบว่า ข้อที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ เรียนมีโอกาสในการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา มีความต้องการจำเป็นสูงสุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ควรกำหนดแนวทางส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา ควรสนับสนุนการจัดอบรมครูให้สามารถออกแบบบทเรียนที่บูรณาการเทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ และติดตามประเมินผลเพื่อพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 1.3) การเรียนรู้ที่เน้นทักษะชีวิตและการทำงาน พบว่า ข้อที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ มีความต้องการจำเป็นสูงสุด 2) ข้อเสนอแนะสำหรับสถานศึกษา 2.1) สถานศึกษาควรวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อย่างรอบด้าน ทั้งด้านจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนพัฒนากลยุทธ์ ควรนำข้อมูลที่ได้มาจัดลำดับความสำคัญของประเด็นที่ต้องพัฒนา และกำหนด แนวทางดำเนินงานที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ 2.2) สถานศึกษาควรกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจที่ชัดเจน สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 และตอบสนองต่อความต้องการ

ของผู้เรียนและชุมชน ควรมีการมีส่วนร่วมจากครู ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องในการกำหนดทิศทาง และสื่อสาร วิสัยทัศน์และพันธกิจให้ทุกฝ่ายเข้าใจและปฏิบัติร่วมกันอย่างต่อเนื่อง 2.3) สถานศึกษาควรกำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน วัดผลได้ และสอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ควรกำหนดเป้าหมายทั้งระยะ สั้นและระยะยาวเพื่อให้การดำเนินงานมีทิศทางชัดเจน และควรมีการทบทวนและปรับเป้าหมายให้สอดคล้องกับ การเปลี่ยนแปลงของบริบททางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และ 3) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 3.1) การเปรียบเทียบ ผลของการใช้กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ของ นักเรียนระดับประถมศึกษา และ 3.2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและอุปสรรคในการนำกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 ไปใช้ในสถานศึกษาหลากหลายบริบท เน้นการสำรวจและวิเคราะห์ปัจจัยเชิงบวกและเชิงลบที่มีผล ต่อการดำเนินงานจริงของครูและผู้บริหาร

เอกสารอ้างอิง

- เงาแข เตือตขุนทด. (2564). รูปแบบการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้สำหรับครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน ณะเชิงเทราปัญญาคุณกุล จังหวัดฉะเชิงเทรา. ใน รายงานการวิจัย. โรงเรียนฉะเชิงเทราปัญญาคุณกุล.
- ณิรดา เวชญาลักษณ์. (2564). หลักการจัดการเรียนรู้. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทรัตน์ เจริญกุล. (2564). การบริหารนโยบายและกลยุทธ์การศึกษา. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- เพชร บุดสีทา. (2566). แนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. เรียกใช้เมื่อ 15 พฤษภาคม 2567 จาก <https://shorturl.asia/HpeUL>
- วรรณภา เอรารรรณ. (2561). การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ใน ศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2. วารสาร มนุษยสังคมปริทัศน์, 20(2), 93-107.
- สฤชดี วิวาสุข. (2565). กลยุทธ์การบริหารจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 7(8), 165-181.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. (2565). รายงานผลการดำเนินงานประจำปี งบประมาณ พ.ศ. 2565. สุราษฎร์ธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2564 - 2565). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2567). รายงานการศึกษาไทย พ.ศ. 2567. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุวัฒน์พงษ์ ร่มศรี. (2566). การศึกษากับการพัฒนาที่ยั่งยืน. วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครราชสีมา, 2(2), 1-11.
- Erin, E. (2019). Developing student 21st Century skills in selected exemplary inclusive STEM high schools. International Journal of STEM Education, 6(39), 1-15.

- Gosper, M. J. J. et al. (2013). Students' experiences and expectations of technologies: An Australian study designed to inform planning and development decisions. *Australasian Journal of Educational Technology*, 29(2), 268-282.
- Joyce, B. & Weil, M. (2004). *Models of Teaching*. (7th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Trilling, B. & Fadel, C. (2009). *21st century skills: Learning for life in our times*. San Francisco: Jossey-Bass.